

Dubravka Simović

Beograd, Narodna biblioteka Srbije

UDK 021.84

OBAVEZNI PRIMERAK PROŠLOST U BUDUĆNOSTI

Naša priča počinje u dalekom XVI veku, tačnije 28. decembra 1537. godine, u Francuskoj, kada Fransa I uvodi obavezni primerak. Uskoro će biti pet vekova kako sa mawe ili više uspeha ova institucija funkcioniše u nacionalnim bibliotekama širom sveta.

Obavezni primerak je vid nabavke u nacionalnoj biblioteci kojim automatski pristiže najveći broj svih vrsta publikacija. Cilj je da se prikupi kompletna štamparska i izdavačka produkcija sa teritorije koju pokriva delatnost biblioteke.

Značaj ove institucije u nas je izuzetan i svest o tome postaje sve prisutnija što se više udaljavamo od “nulte godine” 1832. kada ju je, Miloš Obrenović, Kwaz serbski, iz Evrope preneo u našu balkansku državu.

Srbija je imala sreću da od početka štamparsku i izdavačku delatnost intenzivno prati mudra odluka da primerak svake štampane stvari mora biti sačuvan u Narodnoj biblioteci Srbije. Time je dat izvanredan značaj štamparstvu, izdavaštvu, biblioteci, inteligenciji, nauci, umetnosti...i tako sve do međunarodne razmene informacija i Interneta.

Jednim jedinim mudrim potezom, od koga se nikada nije odustajalo, povučena je nit koja spaja prošlost i budućnost. Da li je i u XIX veku bilo moguće sagledati značaj ove institucije, njene mogućnosti, njenu širinu i dalekosežnost? Danas smo prebogati time što sežemo u “pisanu” prošlost više od veka i po i što preuzimamo obavezu da prikupljajući i nove vrste bibliotečkog materijala stvaramo i organizujemo nove fondove nacionalne biblioteke i time istraživačima apsolutno svih profila, svih znanja, zvanja i interesovanja, omogućujemo pristup informacijama na najbrži i najkvalitetniji način.

Obavezni primerak predstavlja prvi korak u zaštiti bibliotečke građe i osnovni je vid formiranja fondova nacionalne biblioteke pa je dragoceno sagledati kratak pregled zakonskog regulisanja obaveznog primerka u Srbiji kroz istoriju:

1832 - Knez Miloš Obrenović, u svome pismu upravniku Državne štamparije Dimitriju Isailoviću, odobrava štampanje "Basni" Dositeja Obradovića i "Istorije slavenoserbskog naroda" Milovana Vidakovića, uz obavezu da cenzuri dostavi po 6 primeraka od kojih će po jedan biti predat na čuvanje Narodnoj biblioteci.

1842 - Društvo srpske slovesnosti traži "da se uredi da je ovdašnja tipografija od svakog dela po dva eksemplara ovoj Narodnoj biblioteci dužna."

1870 - Donet je prvi Zakon o štampi u kojem su tri člana posvećena "dužnostnom primerku". Određuje se obaveza štampara da dostavljaju službene primerke Državnoj biblioteci u Beogradu od koje će dobiti i uverenje o prijemu publikacija. Jednim članom bilo je objašnjeno i šta se podrazumeva pod pojmom "pečatno delo", odnosno da se Zakon primenjuje i na sve druge proizvode umnožene mehaničkim putem ("rukopisi, slike, obrasci i sve što je podobno ovim stvarima"). Zakon nije predviđao rok za dostavljanje, niti sankcije za neizvršavanje obaveza.

1875 - Zakon o štampi je doživeo prve izmene i dopune. Čl. 7 (o obaveznom primerku) dopunjen je odredbom kojom se izuzimaju od predaje "štampane stvari koje se, upotrebljavaju u poslovima trgovine i svakidašnjeg saobraćaja".

1879 - Usvajaju se nove izmene Zakona o štampi koje se odnose na obavezni primerak. Umesto tri, Biblioteka će dobijati dva primerka, a jedan će ići biblioteci u Kragujevcu.

1881 - Donet je nov Zakon o štampi koji povećava broj primeraka na tri, određuje rok dostavljanja i kazne za neispunjavanje obaveza. Nove odredbe, međutim, ne regulišu dostavljanje periodičnih publikacija, tako da Narodna biblioteka ne dobija celokupnu štamparsku produkciju.

1882 - Zakon o štampi trpi izmene u onim odredbama koje se i odnose na pooštavanje kontrole dostavljanja obaveznog primerka i

1884 povećanje kazni a uključuje i dostavu periodičnih publikacija.

1891 - Po novom Zakonu o štampi, po dva primerka štampane stvari se dostavljaju direktno Narodnoj biblioteci a jedan biblioteci u Kragujevcu. Određuje se rok dostave od tri dana, ali se ne predviđaju sankcije za nepridržavanje Zakona. Obaveza se proširuje i na preštampana dela.

1894 - Vraćen je Zakon o štampi iz 1881. godine, sa svim izmenama i dopunama iz 1882. i 1884. godine.

1898 - Donet je novi Zakon o štampi, čijim čl.3 je bilo predviđeno dostavljanje po tri primerka Narodnoj biblioteci, a mesnoj policiji potpisani revers o predaji ovih primeraka biblioteci. Zakon je sadržao i kaznene odredbe.

1901 - Stupa na snagu novi Zakon o štampi koji sadrži propis o dostavljanju tri obavezna primerka, preko Uprave grada Beograda ili mesne policijske vlasti, najdalje pet dana po štampanju. Obavezni primerci moraju biti na boljoj hartiji. Pobrojani su svi štamparski proizvodi koji podležu dostavljanju i u slučaju neizvršavanja obaveza predviđena je kazna zatvora.

1902 - Ponovo stupa na snagu Zakon o štampi iz 1881. sa svim izmenama i dopunama.

1903 - Opet je na snazi zakon o štampi iz 1891.

1904 - Usvojen je nov Zakon o štampi. Međutim, suštinske razlike između ovog Zakona i onog iz 1901. nema. Kazna za neizvršavanje obaveza preinačena je u novčanu. To je poslednji zakonski akt o obaveznom primerku do Prvog svetskog rata.

1919 - Odlukom Ministarskog saveta bitno se menja odnos prema obaveznom primerku. U odluci se kaže: "svaki štampar na celokupnoj teritoriji Kraljevine S.H.S. dužan je najdalje za 10 dana publikacije besplatno dati na revers mesnoj policijskoj vlasti od svake štampane stvari po 3 primerka za Narodnu biblioteku, kao centralnu ustanovu u prestonici...s tim da primerci za Narodnu biblioteku moraju biti štampani na boljoj hartiji i da se Narodnoj biblioteci moraju davati svi štampani spisi, pa ma bili i zabranjeni."

1925 - Novim Zakonom o štampi pogoršan je položaj obaveznog primerka, jer izostavlja knjige iz obaveznog dostavljanja i odnosi se samo na periodične publikacije. Smanjuje broj primeraka na jedan.

1929 - Izmenama Zakona o štampi nije ispravljena greška, i knjige su i dalje bile izuzete od dostavljanja. Ovaj propust u Zakonu je naneo dosta štete Narodnoj biblioteci, koja je uz pomoć neprijatne prepiske uspela da privoli štampare da se vladaju po Zakonu od pre Prvog svetskog rata.

1931 - Državna tužilaštva uzimaju na sebe ulogu policijskih vlasti, pa Narodna biblioteka počinje urednije da dobija obavezne primerke.

1944 - Predsedništvo ASNOS-a donosi odluku o obaveznom dostavljanju svih štampanih stvari (sem formulara) sa teritorije Srbije Narodnoj biblioteci.

1945 - Uredba o obaveznom primerku proširena je na teritoriju cele Jugoslavije. Biblioteci se dostavljaju sve publikacije, pa i zabranjene, bez obzira da li su štampane u državnoj ili privatnoj štampariji i bez obzira na način umnožavanja. Broj primeraka povećava se na 15.

1946 - Narodna biblioteka u Beogradu prikuplja i distribuira obavezni primerak sa teritorije Srbije i dobija po dva primerka svih štampanih stvari sa teritorije cele Jugoslavije od drugih nacionalnih biblioteka. Narodna biblioteka ima i pravo na obavezni primerak zabranjenih publikacija sve do 1. septembra 1953. godine.

1953 - Doneta je Uredba o obaveznom dostavljanju štampanih stvari. Narodna biblioteka dobija iz svih štamparija sa teritorije Srbije po dva besplatna primerka, a iz ostalih nacionalnih biblioteka u Jugoslaviji po jedan.

1965 - Osnovni zakon o dostavljanju štampanih stvari određenim ustanovama pravo na obavezni primerak daje samo Narodnoj biblioteci u Beogradu. Ovaj Zakon uvodi obavezni primerak fotografija i gramofonskih ploča, ali ukida dostavljanje zabranjenih publikacija i ne predviđa rok za dostavu niti kontrolu ispunjavanja obaveza. Obavezu dostavljanja publikacija štampanih u inostranstvu prenosi na izdavača.

1971 - Donet je Zakon o dostavljanju štampanih stvari određenim ustanovama. Ovaj Zakon je veoma podrobno regulisao materiju obaveznog primerka. Štampari su obavezani da besplatno i o svom trošku deset primeraka svake štampane stvari (bez izuzetka) dostave Narodnoj biblioteci. Za publikacije štampane u inostranstvu obaveza je prenet na izdavača. Regulisan je način zaštite pojmovi "štampana stvar", novo izdanje, doštampavanje, različit povež. U slučajevima kada više štampara učestvuje u realizaciji obavezan je onaj koji je publikaciju završio. Precizirane su i obaveze Narodne biblioteke Srbije u distribuciji publikacija ostalim nacionalnim bibliotekama. Štamparska i izdavačka preduzeća su obavezana da uredno, da prijave ukidanje ili osnivanje štamparskih, odnosno izdavačkih preduzeća Narodnoj biblioteci i Jugoslovenskom bibliografskom institutu, kao i danjihovim predstavnicima dozvole uvid u svoje evidencije radi kontrole poštovanja Zakona. Takođe su bile predviđene i visoke novčane kazne i za pravno i za odgovorno lice. Može se zaključiti da je ovaj Zakon najpreciznije i najkompletnije regulisao materiju obaveznog primerka.

1977 - Usvojen je Zakon o zaštiti kulturnih dobara. Bio je to prvi samostalni republički zakon i odnosio se na sva kulturna dobra. Prema sličnim zakonima funkcionisao je obavezni primerak u svim nacionalnim bibliotekama u Jugoslaviji i uredno je međunjima vršena razmena. Zakon nije predviđao mogućnost nadzora nad štamparskim preduzećima, kao prethodni, ali je dopunio sadržaj pojma "štampana stvar" i obavezao proizvođače da dostavljaju i videokasete.

1981 - U Zakon o zaštiti kulturnih dobara unosi se dopuna koja se odnosi na muzejski primerak u Narodnoj biblioteci Srbije, odnosno obavezani su izdavači da ukoliko publikaciju štampaju u nekoj od jugoslovenskih republika jedan primerak moraju dostaviti Narodnoj biblioteci Srbije i on će biti tretiran kao muzejski primerak. Time je u potpunosti bila zaštićena izdavačka produkcija Srbije.

1990 - Zakon o kulturnim dobrima se ponovo donosi na saveznom nivou. Povećava se broj obaveznih primeraka na 10.

1994 - Stupa na snagu novi Zakon o kulturnim dobrima. Od 10 primeraka Narodnoj biblioteci su namenjena dva, po jedan Biblioteci Matice srpske u Novom Sadu i Narodnoj i univerzitetskoj biblioteci Kosova i Metohije u Prištini. Sudbinu ostalih 6 primeraka zakonodavac nije bio u stanju da razreši pa se Biblioteka našla u nezahvalnom položaju kako u odnosu na štampane i izdavače koje ovaj Zakon obavezuje, tako i u odnosu na ostale biblioteke, pa i na vlastito funkcionisanje.

Trenutno je, dakle, na snazi Zakon sa očigledno, nezgrapnim i konfuznim formulacijama. Mi sami zbunjeni smo ovim vremenom i prostorom oko nas, pa nije ni čudo što su nam propisi tako nemušti. Sve dok se činjenice oko nas ne razjasne, bibliotekari su dužni da "otimaju" obavezne primerke kako ne bi ostala praznina kao odjek ove nemušlosti.

Od vremena dostavljanja Narodnoj biblioteci "Basni" i "Istorije slavenoserbskog naroda", pa sve do početka trećeg milenijuma gde se mi danas nalazimo, silno se proširilo i misaono i materijalno značenje pojma publikacije. Biblioteka se bogatila različitim oblicima izražavanja: knjigama, časopisima, novinama, brošurama, separatima, muzikalijama, geografskim kartama, atlasima, plakatima, prospektima, razglednicama, fotografijama, albumima, izložbenim katalozima, gravirama, kalendarima, knjigama za slepe pisanim Brajevim pismom, slajdovima, mikro filmovima, gramofonskim pločama, audio i video kasetama, kompakt diskovima i CD rom - ovima...

Samo čitajući ovaj niz pratimo fantastičan put kroz vreme koji je čovek krčio u svetu komunikacija. Od kakve su tek neprocenjive vrednosti istraživanja koja će nastati dubljim proučavanjima ovog sačuvanog blaga u svim oblastima duhovnog života i razvoja, ne možemo ni da naslutimo. Šta se sve može "pročitati" šetnjom kroz nacionalnu biblioteku, zahvaljujući instituciji obaveznog primerka koja je učvrstila svoje mesto u politici popunjavanja fondova, odnosno svoju izuzetnu vrednost u zaštiti pisane reči i drugih oblika izražavanja jednog naroda!

Uloga nacionalne biblioteke, zahvaljujući prikupljanju celo kupnog intelektualnog nasleđa i davanju na korišćenje blaga svojih fondova, je da bude posrednik u procesu naučnog i intelektualnog rada i da korisnicima pruži potpune i brze informacije u skladu sa brzinom i načinom života uopšte.

Jasno je da je institucija obaveznog primerka i danas, kao što je to bilo i u istoriji, tesno povezana sa opštom društvenom i političkom situacijom, pa su problemi koji

muče društvo uticali na manje ili više uspešno funkcionisanje obaveznog primerka. S obzirom na njegov značaj, može se reći epohalan, država se uvek trudila da formuliše obaveze štampara i izdavača, kako bi zakonom zaštitila celovitost nacionalnog fonda oličenog u javnoj ustanovi -Narodnoj biblioteci Srbije.

Narodna biblioteka Srbije nailazila je na velike teškoće u popunjavanju svojih fondova ovim automatizmom. Štampari su neuredno i nepotpuno dostavljali publikacije; nastajali su nesporazumi oko toga šta se podrazumeva pod pojmom publikacija; da li sve publikacije podležu obaveznom dostavljanju bez obzira na oblik, tehniku umnožavanja, tiraž, povež, stepen poverljivosti?

Tehnika i mediji su grabili krupnim koracima napred, sve brže, a propisi nisu uspevali da ih prate, tako da su ostajale praznine u pojedinim periodima istorije obaveznog primerka. Narodna biblioteka Srbije je tokom čitavog svog postojanja nastojala da proanađe što efikasnije načine za funkcionisanje i za prevazilaženje propusta u propisima, pa je razvila službu za vođenje prepiske sa štamparima, izdavačima, autorima i vlastima. Napravljene su pouzdane kartoteke štampara i izdavača čiji su podaci bili od neprocenjive važnosti u ovo vreme u kojem je došlo do prave poplave privatnih štampara i izdavača. S obzirom na buran napredak elektronike i svih raspoloživih vidova komunikacije i s obzirom na to da je Narodna biblioteka dužna da se uključi i prati svaki korak napretka, moramo predvideti kako ćemo postupati u budućnosti kada će skoro svaki računar moći da radi kao mala štamparija.

Činjenica je da je obavezni primerak u svojoj dugoj istoriji prolazio kroz više ili manje burne periode i da su uslovi popunjavanja fondova bili više ili manje povoljni, ali uvek uslovljeni opštim društvenim prilikama i manjim ili većim razumevanjem odgovornih. Nevolja je, trenutno, u tome što je sticaj prilično nepovoljnih okolnosti znatno ograničio mogućnosti za potpuno i uspešno ispunjavanje zakonskih obaveza koje stoje pred Bibliotekom, a istovremeno je sticaj povoljnih okolnosti ohrabrio otvaranje brojnih privatnih štamparskih i izdavačkih preduzeća, dok su tehnika i komunikacije uslovlili razvoj grafičke delatnosti i protok informacija do neslućenih razmera. Ovaj trenutni raskorak otežan političkim neprilikama na Balkanu, prilično sputava i umanjuje značaj angažovanja bibliotečkih radnika na ovom trajno značajnom poslu prošlosti i budućnosti, na zaštiti i očuvanju celovitosti nacionalnog fonda. Naša je dužnost kao bibliotekara da se potrudimo da budući istraživači, sagledavajući naš fond, prepoznaju i opišu i ovaj nepovoljni period. Mi moramo da radimo za budućnost.

U periodu raspada SFRJ i opštoj krizi kojoj smo, nažalost, savremenici, gomilaju se, kao u ogledalu, i problemi u instituciji obaveznog primerka, odnosno, prevedeno na jezik grube stvarnosti, gomilaju se paketi bibliotečkog materijala koje je rat sprečio da stignu do odredišta ili ih tamo više ne žele, ili su preopširnog sadržaja za igru po novim pravilima. Eto kako činjenice svedoče o velikom značaju obaveznog primerka, jer je za rešenje njegove delotvornosti u ovom istorijskom trenutku neophodna šira društvena i politička i državna akcija.

Godišnji priliv publikacija putem automatizma obaveznog primerka je veoma veliki i znatno uvećava fondove Narodne biblioteke Srbije za desetine hiljada bibliotečkih jedinica.

Neophodno je zato savršeno urediti i zakonom predvideti i regulisati sve što utiče na samu suštinu obaveznog primerka.

- Odrediti optimalan broj primeraka za sadašnju teritoriju SRJ i njene nacionalne biblioteke.
- Odrediti rok za dostavljanje publikacija.
- Jasno definisati obaveze kada je u pitanju "kombinovana publikacija", odnosno, publikacija sastavljena od više elemenata koji pripadaju različitim medijima. Tekstualni deo publikacije je po pravilu u obliku knjige ili brošure i predstavlja osnovnu publikaciju koju biblioteka, najčešće, i dobija od štamparije. Problem je ilustrativni deo u obliku ploče, kasete, dijafilma, mape, CD -a, koji veoma retko ulazi u biblioteku, i to posle brojnih reklamacija izdavaču. Jasno je da nepotpunu publikaciju ne možemo davati na korišćenje i samim tim ona u fondu i ne postoji.
- Nužno je dostavljati Biblioteci sve publikacije, bez izuzetka, jer vrednosni sudovi o našem vremenu dolaze znatno kasnije, mnogo posle nas.
- Razmotriti mogućnost sankcionisanja nesavesnih štampara tako da efekat bude - knjiga u biblioteci.
- Biblioteci omogućiti uvid u evidencije podataka o osnivanju i gašenju štamparskih i izdavačkih preduzeća.
- Insistirati na obavezi izdavača, koju je zakon već predvideo, da redovno dostavljaju publikacije štampane u inostranstvu. Reč je o luksuznim izdanjima, na više jezika, čije nedostavljanje se pravda visokim materijalnim troškovima.
- Istrajati u nastojanju da izdavači uredno šalju mesečne izveštaje o štampanim stvarima sa potpunim podacima o štamparijama koje su im vršile uslugu.
- Unaprediti komunikaciju sa inspeksijskim službama Ministarstva kulture i predvideti i zajedničke akcije.

Neophodno je širokom društvenom akcijom i putem svih raspoloživih medija, čiji broj danas nije mali, uticati na svest ljudi koji se bave štamparskom i izdavačkom delatnošću. Treba učiniti sve kako bi shvatili da je prisustvo njihovih publikacija, u bilo kojoj biblioteci, neuporedivo značajnije od sume novca utrošene za njenu realizaciju. Bez obzira na ishod, na to da li će Narodna biblioteka primati, a potom dalje distribuirati 5, 6, 7, 8, 9 ili 10 primeraka, duhovna vrednost publikacije iz dana u dan raste, a samim tim će nužno biti vrednovane i ove delatnosti kada se nađu u svetskom moru činjenica i mnogobrojnih informacija, i to baš zahvaljujući biblioteci. Ulaskom u nacionalnu biblioteku publikacija više nije roba nego blago, ostavština za budućnost.

Šta je to obavezni primerak?

- Biblioteka.

Čemu obavezni primerak?

- Da nas prepoznaju u svim delatnostima u budućnosti.

Naša priča se ovde samo na trenutak prekida. Kraj je HH veka.

Literatura

1. KIĆOVIĆ, Miraš. Istorija Narodne biblioteke u Beogradu. Beograd, 1960.
2. MITROVIĆ, Jeremija. Obavezni primerak u Jugoslaviji - kratak pregled. P. O. "Deset godina Bibliografskog instituta FNRJ: 1948-1958". Beograd, 1958.
3. ZBIRKA propisa o štampi i drugim sredstvima javnog informisanja. Izdavačkoj, bibliotečkoj, radio-difuznoj, kinematografskoj delatnosti, izdavanju udžbenika, sistemu veza i zaštiti kulturnih dobara. Savezni, republički i pokrajinski propisi. 3. izd. Šid, 1978
4. KOSTIĆ, Stanica. Istorija obaveznog primerka štampe kod nas. Bibliotekar, III, 1951, br. 3-4. - str. 87-96
5. BRKOVIĆ, Ljiljana. Obavezni primerak u Srbiji. Bibliotekar, XXIV, 1972, br. 1-2. - str. 129 -142
6. STANJE i neki problemi biblioteka danas. Sarajevo, 1963.
7. INTERNET prezentacija: www.bnf.fr

Rezime

Obavezni primerak je vid nabavke u nacionalnim bibliotekama kojim automatski pristiže najveći broj svih vrsta publikacija, sa ciljem da se prikupi i sačuva kompletna štamparska i izdavačka produkcija sa teritorije koju pokriva biblioteka svojom delatnošću. Značaj ove institucije je izuzetan, i svest o tome postaje sve prisutnija što se više udaljavamo od 1537. godine kada je obavezni primerak uveden u Francuskoj i 1832. godine kada ga je knez Miloš uveo u Srbiji. Srbija je, tako, imala sreću da od samog početka njenu štamparsku i izdavačku produkciju čuva Narodna biblioteka. Time je dat izvanredan značaj štamparstvu, izdavaštvu, bibliotekarstvu, inteligenciji, nauci, umetnosti... i tako sve do

međnarodne razmene informacija i Interneta. Jednim mudrim potezom, od koga se nikada nije odstupilo, povučna je nit koja spaja prošost i budućnost.

Od vremena dostavljanja Narodnoj biblioteci "Basni" i "Istorije slavenoserbskog naroda" pa sve do početka trećeg milenijuma, gde se mi danas nalazimo, silno se proširilo i misaono i materijalno značenje pojma publikacije i tako, zahvaljujući obaveznom primerku, možemo da pratimo fantastičan put kroz vreme koji je čovek krčio u svetu komunikacija. Od kakve su neprocenjive vrednosti istraživanja koja će nastati dubljim proučavanjem ovog sačuvanog blaga u svim oblastima duhovnog života i razvoja, ne možemo ni da naslutimo. Ulaskom u nacionalnu biblioteku publikacija prestaje da bude roba i postaje blago, ostavština za budućnost.

Дубравка Симовић

Обязательный экземпляр – прошлое в будущем

Резюме

Обязательный экземпляр представляет способ снабжения в национальных библиотеках при помощи которого автоматически получается самое большое число всех видов публикаций, с целью собирания и охраны совокупной печатной и издательской продукции с территории которую своей деятельностью библиотека покрывает. Значение этой институции огромно и сознание о том всё более присуще, как больше удаётся от 1537 года, когда обязательный экземпляр введён во Франции, и 1832 года когда его князь Милош ввёл в Сербию. Сербию, таким образом, посчастливилось что с самого начала её печатной и издательской продукции бережёт Народная библиотека. Стим дано исключительное значение печатному делу и издательству, библиотечному делу, интеллигенции, науке, искусству... и так было вплоть до международного обмена информацией и Интернета. Одним мудрым решением, от которого никогда не отступилось, протянута нить, соединяющая прошлое и будущее.

Со времени поставки Народной библиотеке "Басни" и "Истории славено-сербского народа", вплоть до третьего тысячелетия, в котором мы сейчас находимся, значительно увеличилось и духовное и материальное значение понятия публикации, и так, благодаря обязательному экземпляру, может следить фантастический путь сквозь время, который человек прокладывал в мире коммуникаций. Каково огромное значение будут иметь исследования, которые будут проводиться дальнейшим изучением этого сохранённого блага во всех областях духовной жизни и развития, мы не можем даже ни предугадать.

Вошедши в национальную библиотеку, публикация перестаёт быть товаром и становится благом, оставлением для будущего.

Dubravka Simović

The Obligatory Copy – the Past in the Future

Resume

The obligatory copy is a way of national libraries' acquisition, through which the greatest number of all kinds of publications is received, with the aim of collecting and preserving the complete printing and publishing production from the territory covered by the library's activity. The importance of this institution is extreme, and the awareness of that is more and more present as we leave behind the year of 1537, when the obligatory copy was introduced in France, and the year of 1832, when Prince Miloš introduced it in Serbia. Thus Serbia has from the very beginning been fortunate enough to have its printing and publishing production treasured by the National Library. That has given outstanding importance to printing work, publishing work, librarianship, intelligence, science, arts... all the way to international exchange of information and the Internet. With a wise move one has never deviated from, a line connecting the past and the future has been drawn.

From the time the National Library received Fables and History of Slavic-Serbian People all until the beginning of the third millennium, where we are today, the abstract and material meaning of the notion of a publication has rather broadened; thus, thanks to the obligatory copy, we are able to go along that fantastic path man has cleared in the communication world. We cannot even imagine how invaluable the researches of this preserved treasure in all the fields of spiritual life and development will be.

When it reaches a national library, the publication is not a merchandise any more; it becomes a treasure, the future's inheritance.